

Medvirkning, samskaping og læringsfellesskap i Oppdalsskolen

Fagfornyelsen i Gauldalsregionen

Mari-Ana Jones og Erlend Dehlin, NTNU

Kompetanse «Eleven som subjekt-skolen»

Dybdelæring

Skoleledelse?

Ukjente
problemer

Kritisk
refleksjon

Utholdenhet

Elev-
medvirkning

Veileder-
rollen

Kollektiv
læring

PLF

Eleven

Læreren

Elevene skal både medvirke og ta medansvar i læringsfellesskapet som de skaper sammen med lærerne hver dag. (3.1)

I opplæringen skal elevene få rike muligheter til å utvikle engasjement og utforskertrang. Evnen til å stille spørsmål, utforske og eksperimentere er viktig for dybdelæring.(1.4)

Fagfornyelsen og eleven som subjekt (ikke objekt)

Kunnskapsutveksling med mennesker i alle aldre og fra ulike steder i verden gir elevene perspektiver på egen læring, danning og identitet og viser verdien av samarbeid på tvers av språklige, politiske og kulturelle grenser. (3.1)

Elevene skal erfare at de blir lyttet til i skolehverdagen, at de har reell innflytelse, og at de kan påvirke det som angår dem. (1.6)

Egen lykkes smed

Samskaper

Prins og Prinsesse

Generasjon Z

Makt

Til

A

B

Individuell

C

D

Sosial

Mot

Organisering i kommunen/skolen anno 2021?

Taylors prinsipper (samlebåndsorganisering):

- **Arbeidsdeling**: Flytt alt ansvar for organisering av arbeidet fra læreren og over på ledelsen
- **Stillingsinstruks** og **pedagogisk plattform**: Vitenskapelige metoder må tas i bruk (i.e. spesifisering av oppgaver og målinger av produktivitet)
- **Seleksjon**: Velg den personen som er best egnet til å utføre den enkelte jobben
- **Opplæring**: Lær læreren opp til å utføre arbeidet effektivt
- **Kontroll**: Overvåk hvordan arbeidet blir utført

Taylorisme

versus

Elevmedvirkning

Det er mulig å styre en skoleorganisasjon etter indikatorer, og det er mulig å gjøre det på en forutsigbar og ryddig måte. **En fare er imidlertid at selve målgruppen, eleven, blir ryddet vekk i samme slengen, som Fenstermacher (2006, s. 98) beskriver 'the loss of the student in our discourse about education'.**

Eleven som subjekt?

‘**medaktører og agenter** i sin egen utdanning; som aktive subjekter, ikke passive objekter’

(Fenstermacher, 2006)

«å anerkjenne barn som subjekt betyr å møte den enkelte som **et individ som kan forholde seg til seg selv**» og ikke som objekter som «**skal påvirkes og formes**» av voksne. (Bae, 2007)

«å respektere barn som subjekter i sine egne liv og **ikke objekter i våre liv**». (Lac and Cumings Mansfield 2018, s. 46)

Forskning på elevmedvirkning

- Spørreskjema (elever), fokusgrupper og intervjuer med elever, lærere og ledere
- Grunnskole og vgs
- 10 skoler

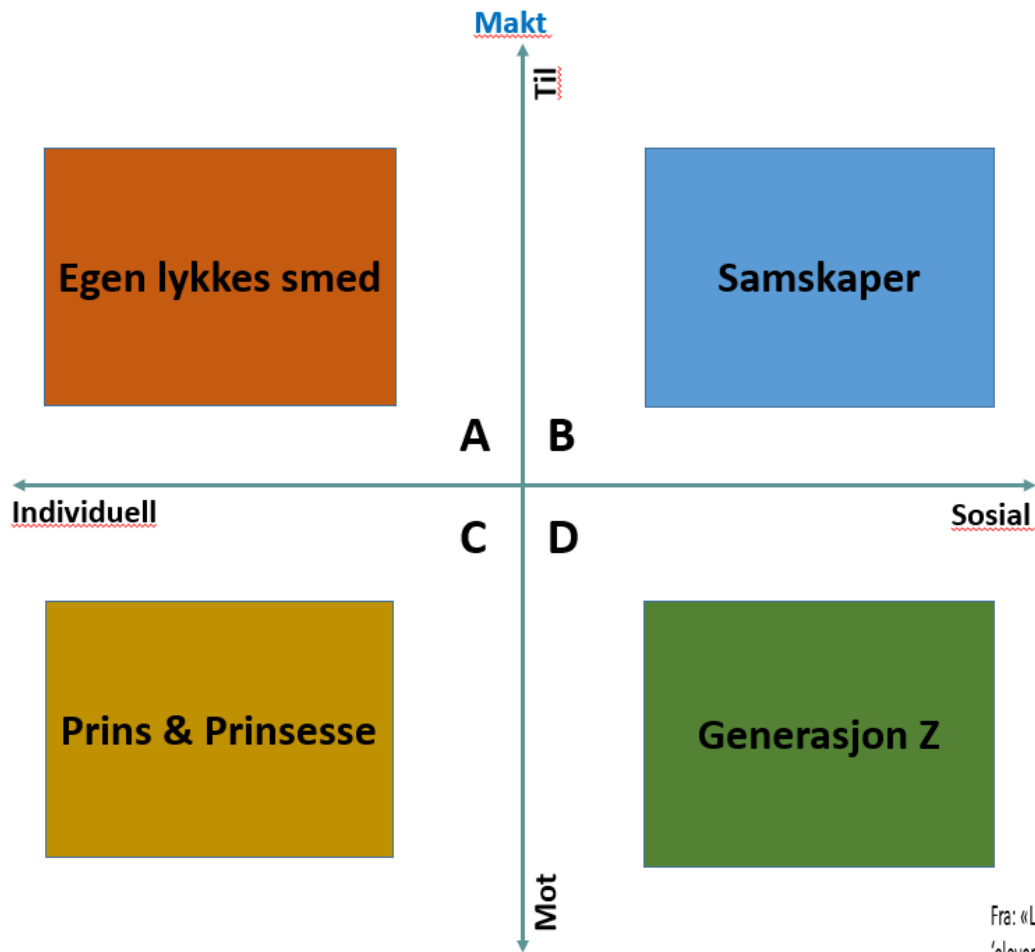
Hovedfunn (så langt):

- Språklig uklarhet
- Diffuse forståelser av og handlinger rundt elevmedvirkning
- Elever er entusiastiske, voksne er mer usikre
- Flere utfordringer – f.eks kontroll, forventninger, usikkerhet, 'tiltakstenkning'

Relasjonell orientering

Fra: «Ledelse av lærernes profesjonelle læringsfelleskap i 'eleven som subjekt-skolen'» (Dehlin & Jones, forthcoming)

Eksempler på samskaping?

«For meg så er det elevmedvirkning når de er aktive og med i sin egen læringsprosess» (lærer)

Om prosjektarbeid generelt «det er en mye bedre måte å lære på fordi vi har det artig samtidig lærer vi masse...og vi lærer av prosessen» (elev)

Om et prosjekt «det var ikke veldig mange som bare gjort det som de måtte» (elev)

Om et annet prosjekt «lærere og elever er på lik linje...lærerne er åpne for kritiske spørsmål...og forslag» (elev)

«Da er alle med, fordi de driver med noe som de velger selv» (lærer)

«når du går inn i rolleleken sammen med dem, så er du litt på samme nivå, du får et helt annet utgangspunkt» (lærer)

«når ungene tar litt grep så skjer det ting underveis som vi ikke hadde tenkt på» (lærer)

«viktig å komme inni elevenes verden» (lærer)

«den lykkfølelsen da du opplever at elevene var med...at de har lært...du spring ut av skolegården som en gasse!...Det betyr så mye for lærerne» (leder)

Andre erfaringer...

«Elevene har fått med seg at hvis de klager så kan de få viljen sin...det var en elev som sa til meg «ja, bare fortsett du og så skal jeg få deg sparket»» (leder)

«Jeg har hørt at lærere sier «jeg må gjennom pensum, det er jobben min» tenk, *jeg* må gjennom pensum, altså *læreren* må gjennom pensum» (leder)

«Jeg tror ikke at de tenker at de kan utnytte elevenes tanker...jeg er usikker om de ser elevene som at de har den kompetansen» (leder)

«Lærere tar ikke imot våre forslag, de sier de har ikke tid til det eller at de har allerede planlagt alt» (elev)

«Noen lærere er litt sånn «Det her har fungert bra i ti år, det fungerer bra i ti år til, det er sånne holdninger» (elev)

«Elevene kan allerede argumentere...hvorfor har det kommet, den agendaen?» (lærer)

«Kanskje spørsmålet er hva som er elevenes sin jobb og hva som er lærernes sin jobb? Det er forskjellige stil på forskjellige skoler; hvor mye lærere har lov til å virke inn, hvor mye frihet de opplever» (lærer)

Refleksjonsoppgave (10 minutter)

Bruk modellen og sitatene for å reflektere på de forskjellige forståelser av og praksiser rundt elevmedvirkning. Hva er deres erfaringer? Hvordan kan de sammenlignes med modellen og sitatene?

Alle ansatte i skolen må ta aktivt del i det profesjonelle læringsfellesskapet for å videreutvikle skolen.

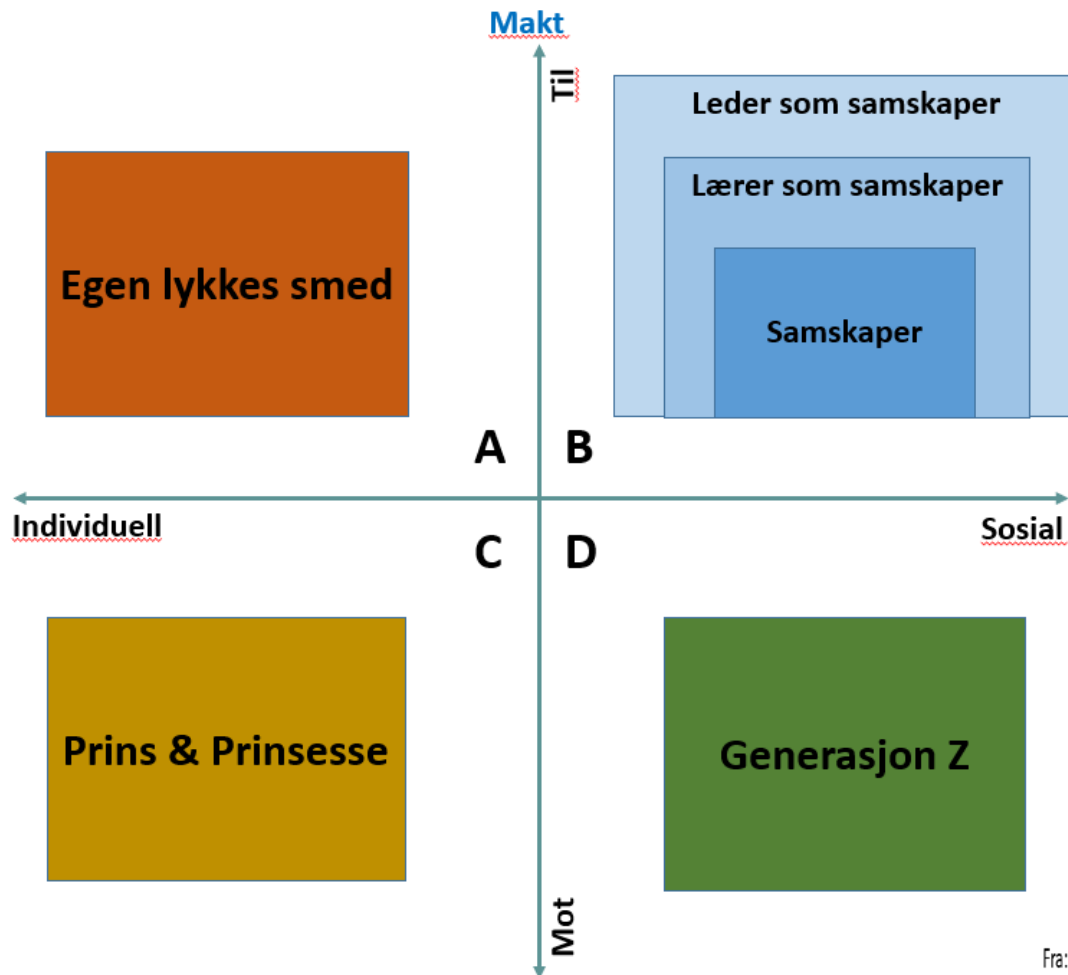
Skoleeiere, skoleledere og lærere har ut fra sine ulike roller et felles ansvar for å legge til rette for god utvikling i skolen.

Ledere og lærere som subjekter?
Hva sier 3.5 Profesjonsfellesskap og skoleutvikling?

Lærere som i fellesskap reflekterer over og vurderer planlegging og gjennomføring av undervisningen, utvikler en rikere forståelse av god pedagogisk praksis.

Lærere og ledere utvikler faglig, pedagogisk, didaktisk og fagdidaktisk dømmekraft i dialog og samhandling med kolleger.

Relasjonell orientering

Ledelse som samskaping...

‘Med primær vekt på «fellesskap», noe som inkluderer elever og ledere sammen med lærerne, synliggjøres det at barn og voksne tar del i samme læringsprosess, som likeverdige partnere, bare med forskjellige og skiftende roller.

Dette krever i sin tur en ledelse som er utforskende, samskapende og som stiller seg kritisk til forestillinger av både elever og lærere som objekter i utdanningssystemet...fremsetter vi improviserende ledelse som er opptatt av å se seg selv som samskaper, en lærende og deltakende ledelse som fremmer en kultur for åpen kreativitet og samarbeid’

Hva har skjedd i Oppdal så langt?

Lederteamene på skolen har hatt jevnlige veiledningsøkter med Mari-Ana som har handlet om utvikling av lederpraksis og skoleutvikling. Lærerne har deltatt i to dager. Skolene har bl.a.:

- Kartlagt forståelser av, erfaringer og prioriteringer med elevmedvirkning, samt utdypet forståelsen av elevmedvirkning
- Utforsket og utviklet forståelser av læringsfellesskapet og ledelse av læringsfellesskapet gjennom tilgang til teori og reflekterende diskusjoner
- Startet arbeidet med å utforske behov/ønsker gjennom å kartlegge skolenes ståsted. Skolene har benyttet et utvalg av metoder i dette arbeidet (f.eks. dataanalyse, reflekterende møter og analyse av møterefater i etterkant, dialog med elever og foreldre, forskningsresultater)
- Deltatt som aktive læringspartnere i samskapende prosesser hvor de har benyttet teori, erfaringer og dataanalyse for å identifisere fokusområder for videre utviklingsarbeid

Prosjektets mål

- Å utvikle forståelse og praksis av medvirkning som samskaping i Oppdal-skolen som læringsfellesskap
- Å bidra til utvikling og praksis av medvirkning som samskaping i Gauldal-regionen som kan forsterke det regionale arbeidet med fagfornyelsen og læringsfellesskapet på regionalt nivå
- Å utvikle verktøy/modeller som understøtter praksis rundt medvirkning som samskaping, og som kan brukes av andre

Midtbygda

Hvilke muligheter gir tverrfaglighet for medvirkning som samskaping?

Drivdalen

Hvilken betydning har medvirkning som samskaping for elevers og læreres motivasjon?

Medvirkning som samskaping i Oppdal-skolen som læringsfellesskapet

Oppdal Ungdomsskolen

Hvilke muligheter gir medvirkning og samskaping for utvikling av vurdering for læringsprakis?

Aune

Hvilke implikasjoner har medvirkning som samskaping for utvikling og ledelse av det profesjonelle læringsfellesskapet?

Diskusjonsspørsmål

- Hvordan kan modellen hjelpe dere til å forstå hva elevmedvirkning er og hva det ikke er?
- På alle skolene fins det tegn av alle 4 kvadrantene – del og drøft eksempler fra deres skole av de 4 perspektivene
- Hva er utfordrende med kvadrant B (for elever, lærere og ledere)?
- Hvilke implikasjoner er det for ledelse av profesjonsfelleskap?